

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 04 czerwca 2018 roku

ZSS.422.49.2017.KS

Pan
Łukasz Szumowski
Minister Zdrowia

nawiązując do wystąpienia z 30 listopada 2017 r. (ZSS.422.49.2017.KS), w sprawie rosnącej liczby przypadków występowania zakażeń szpitalnych bakteriami z gatunku *Klebsiella Pneumoniae*, w tym NDM-1 (ang. *New Delhi metallo-beta-lactamase-1*), chciałbym ponownie zwrócić uwagę na problem zakażeń szpitalnych, którego rozwiązanie jest niezwykle istotne. Jak wskazał w piśmie z 3 stycznia 2018 r. (ZPŚ.073.63.2017) Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia, obecnie obserwowana jest epidemia ogólnokrajowa występowania bakterii lekoopornych z gatunku *Klebsiella Pneumoniae*.

Występowanie zakażeń w szpitalach jest niebezpieczne dla wszystkich pacjentów, w szczególności jednak wyrażam zaniepokojenie sytuacją hospitalizowanych dzieci.

Temat zakażeń szpitalnych był przedmiotem kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli (NIK), której wyniki opublikowano 17 maja 2018 r. (publikacja: *Informacja o wynikach kontroli: Zakażenia w podmiotach leczniczych KZD.430.001.2018*). Jak podaje NIK w kontrolowanych szpitalach odnotowano wzrost liczby pacjentów, u których zdiagnozowano zakażenie szpitalne o 8,5%, mimo, że liczba wszystkich hospitalizowanych pacjentów w tym samym okresie spadła o 1,9%. Poza wzrostem zakażeń lekoopornymi bakteriami *Klebsiella Pneumoniae* NDM(+) NIK wskazuje również, że poważny problem stanowi sepsa (posocznica). Na wysoki poziom zakażeń, w ocenie NIK, ma wpływ brak wyspecjalizowanego personelu medycznego (wśród krajów europejskich Polska zajmuje ostatnie miejsce pod względem praktykujących lekarzy specjalistów w dziedzinie mikrobiologia – bakteriologia; brakuje też pielęgniarek epidemiologicznych). Problem stanowi także dokumentowanie w szpitalach zakażeń (analiza kart rejestracji wykazała, że były one sporządzane przez lekarzy nierzetelnie, często z pominięciem wielu danych.

NIK skontrolowała 696 losowo wybranych kart. W 18% z nich nie opisano czynników ryzyka, w 23% nie podano zastosowanego leczenia antybiotykowego, w ponad 15% nie odnotowano wykonania badania mikrobiologicznego, w 4% nie określono postaci klinicznej zakażenia, a w 3% nie podano danych pacjenta. Ponadto 246 kart lekarze wystawili z opóźnieniem sięgającym do 288 dni. W dwóch szpitalach w ogóle nie prowadzono rejestru zakażeń. Występuje też problem ze sprawozdawczością w tym zakresie (w 528 szpitalach stacjonarnych spośród 936 funkcjonujących w Polsce, na koniec 2016 r. nie wykazano danych o pacjentach leczonych z powodu zakażenia i zgonów z tego powodu). Wnioski NIK są następujące: *mechanizm zapobiegania zakażeniom szpitalnym nie jest skuteczny a to stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia pacjentów. Zła sytuacja finansowa części szpitali oraz niedobór wykwalifikowanej kadry medycznej powoduje, że nałożone przez prawo obowiązki nie są wykonywane rzetelnie co spowodowało rozprzestrzenienie się w kilku regionach Polski lekoopornych bakterii. Wadliwie działający system zbierania danych o zakażeniach doprowadził do braku pełnego obrazu skali zakażeń i rodzaju patogenów.*¹

Rekomendowane przez NIK działania resortu zdrowia odnoszą się do:

- stworzenia takich warunków, które zachęcałyby lekarzy do wyboru deficytowych specjalizacji, takich jak mikrobiologia lekarska;
- wprowadzenia do przepisów powszechnie obowiązującego zakresu zadań dla pielęgniarki epidemiologicznej;
- zapewnienia poprawy jakości zbieranych danych statystycznych o liczbie pacjentów zakażonych wewnątrzszpitalnie i o liczbie zgonów z tego powodu.

Ponadto w wyniku korespondencji² prowadzonej przez Rzecznika Praw Dziecka w sprawie zakażeń szpitalnych z Głównym Inspektorem Sanitarnym (dalej: GIS), w marcu 2018 r. GIS poinformował, że *pojawianie się w szpitalach w Polsce szczepów bakteryjnych zwiększonej, a nawet całkowitej oporności na dostępne antybiotyki (nie tylko pałeczek Klebsiella pneumoniae NDM KPC, lub OXA-48), a także uwzględniając wzrost liczby ognisk zakażeń szpitalnych wywołanych przez nie, należy uznać, że zagadnienie zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych wywołanych przez biologiczne czynniki chorobotwórcze odporne na antybiotyki stało się jednym z najpoważniejszych wyzwań dla systemu opieki zdrowotnej i dla zdrowia publicznego, z którymi będzie trzeba zmierzyć się w przyszłości dla*

¹ NIK <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/zakazenia-w-szpitalach-powaznym-problemem.html>

² ZSS.422.49.2017

ochrony życia i zdrowia pacjentów leczonych w szpitalach. W związku z tym Główny Inspektor Sanitarny zwrócił się do Ministra Zdrowia o udzielenie mu upoważnienia do opracowania i uzgodnienia projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie standardu organizacyjnego zapobiegania zakażeniom szpitalnym spowodowanym biologicznymi czynnikami chorobotwórczymi o szczególnej zjadliwości lub oporności na antybiotyki.³

Mając na uwadze powyższe, stosownie do art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922) zwracam się do Pana Ministra z prośbą o podjęcie niezwłocznych działań na rzecz minimalizowania występowania zakażeń szpitalnych, w tym o podjęcie działań legislacyjnych pozwalających na rozwiązanie problematycznych obszarów związanych z zapobieganiem występowania tych zakażeń. Proszę także o wskazanie jakie decyzje zostały podjęte w związku z proponowanymi przez GIS działaniami na rzecz opracowania *projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie standardu organizacyjnego zapobiegania zakażeniom szpitalnym spowodowanym biologicznymi czynnikami chorobotwórczymi o szczególnej zjadliwości lub oporności na antybiotyki.*

Z wyrazami szacunku
Marek Jankowski

³ na podstawie zawartego w art. 22 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1638, z późn. zm.) upoważnienia ustawowego dla Ministra Zdrowia do określania w drodze rozporządzenia, standardów organizacyjnych opieki zdrowotnej w wybranych dziedzinach medycyny lub w określonych podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Projekt ten na dzień 04.06.2018 r. nie został jeszcze opublikowany.